

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ МІСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА
імені О.М. БЕКЕТОВА

Кафедра інженерної екології та екологічної безпеки міст

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Декан факультету _____ (Ткачов В.О.)
(підпис)
“ 9 ” _____ 2014 року
М.П.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ППЗ.14 ОРГАНІЗАЦІЯ ТА УПРАВЛІННЯ В
ПРИРОДООХОРОННІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

галузі знань 0401 «Природничі науки»
напряму 6.040106 «Екологія, охорона навколишнього середовища та
збалансоване природокористування»
фахове спрямування «Екологія та охорона навколишнього середовища»

факультет інженерної екології міст

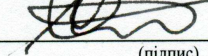
2014 – 2015 НАВЧАЛЬНИЙ РІК

Робоча програма Організація та управління в природоохоронній діяльності для студентів за напрямом підготовки 6.040106 Екологія, охорона навколишнього середовища та збалансоване природокористування.

Розробники: ст. викладач кафедри Телюра Н.О.

Робочу програму схвалено **на засіданні** кафедри інженерної екології та екологічної безпеки міст

Протокол від “27” серпня 2014 року № 1

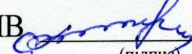
Завідувач кафедри (підпис) (Стольберг Ф.В.) (прізвище та ініціали)

Робочу програму схвалено **на засіданні випускової** кафедри інженерної екології та екологічної безпеки міст

Протокол від “27” серпня 2014 року № 1

Завідувач випускової кафедри (Стольберг Ф.В.)

Програма відповідає формі Робочої програми навчальної дисципліни, що затверджена Наказом по ХНУМГ ім. О.М. Бекетова від 24 лютого 2014 р. №46-01.

Методист НМВ (підпис) (Солоникін) “07” 11 2014 р. (ПІБ)

© ХНУМГ ім. О.М. Бекетова, 2014 рік

© Телюра Н.О., 2014 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників ↓↓↓	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів 3	за вибором ВНЗ	Рік (роки) підготовки	
		3-й	4-й
		Семестр(и)	
		5-й	8-й
Загальна кількість годин – 108	Галузь знань: 0401 «Природничі науки» Напрямок підготовки: 6.040106 Екологія, охорона навколишнього середовища та збалансоване природокористування	Лекції:	
		17 год.	6 год.
Модулів – 1		Практичні, семінарські:	
		34 год.	8 год.
Змістових модулів (ЗМ) – 3		Лабораторні:	
		-	-
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3 самостійної роботи студента – 3	Фахове спрямування: Екологія та охорона навколишнього середовища	Самостійна робота:	
		57 год.	94 год.
		Індивідуальні завдання:	
		-	18 год.
Індивідуальне (науково-дослідне) завдання (ІЗ) заочна форма – контрольна робота	Освітньо-кваліфікаційний рівень: бакалавр	Вид контролю:	
		диф.залік, 5 семестр	диф.залік, 8 семестр

Питома вага кількості аудиторних годин в загальному обсязі дисципліни становить:
для денної форми навчання – 47 %,
для заочної форми навчання – 12 %.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета формування знань з основ теорії управління; основних напрямів екологічної політики держави; стратегії природоохоронної діяльності, яка передбачає розробку і впровадження екологічного законодавства, втілення в життя економічного механізму природокористування; міжнародного досвіду управління в природоохоронній діяльності; міжнародній екологічній діяльності України, в т.ч. співробітництво в рамках ЄЕК ООН.

Завдання формування цілісного уявлення про системи екологічного управління та відповідні механізми його здійснення: принципів поєднання положень загальних теорій; методологій управління і системного підходу з екологічними закономірностями; положеннями міжнародних стандартів і регламентів з екологічного управління, а також вітчизняного природоохоронного законодавства та міжнародної співпраці

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- предмет, мету та завдання управління в природоохоронній діяльності на сучасному етапі;
- основні завдання сучасної екологічної політики України і стратегії її розвитку;
- законодавчі акти України, в яких регламентуються засади екологічного управління;
- зв'язки та структуру управління природокористуванням та природоохоронною діяльністю, компетенції та функції основних структурних елементів системи управління;
- діючі організаційні структури управління діяльністю на державному і регіональному рівнях, їх основні функції і методи діяльності;
- роль менеджменту організації природоохоронної діяльності, його основні напрямки у системі господарського механізму природокористування;

вміти:

- визначати екологічні проблеми України та з'ясовувати їх у контексті стратегії екологічної політики держави;
- чітко визначити функції та ієрархію системи екологічного управління;
- орієнтуватись у світових та вітчизняних стандартах та регламентах з екологічного управління;
- планувати заходи, спрямовані на поліпшення екологічної ситуації, раціонального використання природних ресурсів на різних рівнях (державному, корпоративному, місцевому, громадському).

мати компетентності:

- КЗП 14 застосовувати здатність використовувати систему екологічної стандартизації, сертифікації та статистичного кодування;
- КЗП 20 застосовувати знання складових екологічного управління, функцій, завдань органів екологічного управління;
- КЗП 21 застосовувати знання методологічних, нормативно-правових та методичних засад екологічних експертиз.

3. Програма навчальної дисципліни

МОДУЛЬ 1. Організація та управління в природоохоронній діяльності

Змістовий модуль 1 Теоретичні основи управління

Тема 1. Теоретико-методологічні основи системного екологічного управління.

1. Загальні поняття і положення: теорія відкритих систем; наука про системи, системна технологія, системна філософія.
2. Структура теоретико-методологічних основ екологічного управління.

Тема 2. Методологія системно-екологічного підходу.

1. Стандартні вимоги до систем екологічного управління. Нормативна методологія прийняття рішень.
2. Стандартна модель екологічного управління.

Тема 3. Екологічна політика.

1. Передумови формування екологічної політики держави.
2. Основні складові механізму реалізації державної екологічної політики, проблеми і перспективи її подальшого розвитку.
3. Концепція Стратегії національної політики України до 2020 р.

Змістовий модуль 2 Система екологічного управління

Тема 4. Державна система екологічного управління, загальні положення, функції та ієрархія державної системи екологічного управління.

1. Органи загального та спеціального державного управління. Спеціальні функції державного екологічного управління.
2. Система корпоративного екологічного управління. Сутність та особливості корпоративного екологічного управління. Вимоги Європейського регламенту з екологічного управління та аудиту, міжнародні та національні стандарти серії ISO 14001 та ISO 14004.
3. Система місцевого екологічного управління. Адміністративні системи місцевого екологічного управління. Місцева екологічна політика, програми.

Тема 5. Система громадського екологічного управління.

1. Форми участі громадськості в екологічному управлінні. Посилення ролі неурядових організацій.
2. Роль громадських організацій у формуванні нового ставлення суспільства до природи.
3. Системи спеціального екологічного управління. Система басейнового управління. Система управління формування національної екологічної мережі. Система управління екологічною безпекою.

Тема 6. Інформаційні системи екологічного управління.

1. Кадастрова інформаційна система, екологічний моніторинг, екологічне картографування, географічні інформаційні системи, регіональні інформаційні системи.
2. Специфіка інформаційних систем в екологічному управлінні.

Змістовий модуль 3. Міжнародний досвід в управлінні навколишнім природним середовищем

Тема 7. Всесвітня програма дій на XXI століття.

1. Міжнародні організації і правові механізми співпраці щодо охорони довкілля і відновлення навколишнього середовища.
2. Координуючий орган з екологічною управлінською інфраструктурою – ООН.

Тема 8. Участь неурядових організацій.

1. Участь наукових закладів і приватного сектора.

2. Участь місцевих груп і громад.

Тема 9. Організація управління в екологічній діяльності. Міжнародні аспекти збалансованого розвитку населених пунктів.

1. Вдосконалення комплексного управління.

2. Міжнародна екологічна діяльність України.

4. Структура навчальної дисципліни

Змістові модулі та теми	Кількість годин									
	денна форма					заочна форма				
	усього	у тому числі				усього	у тому числі			
		лек	лаб	пр/сем	срс		лек	лаб	пр/сем	срс
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
МОДУЛЬ 1. Організація та управління в природоохоронній діяльності (семестр 5 (д.ф.), 8 (з.ф.))										
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи управління										
Тема 1.	9	2	-	4	3	9	-	-	-	9
Тема 2.	9	2	-	4	3	9	1	-	2	6
Тема 3.	9	2	-	4	3	9	1	-	-	8
Разом за ЗМ 1	27	6	-	12	9	27	2	-	2	23
Змістовий модуль 2. Система екологічного управління										
Тема 4.	9	2	-	6	1	9	-	-	2	7
Тема 5.	9	2	-	4	3	9	1	-	2	6
Тема 6.	9	2	-	4	3	9	1	-	-	8
Разом за ЗМ 2	27	6	-	14	7	27	2	-	4	21
Змістовий модуль 3. Міжнародний досвід в управлінні навколишнім природним середовищем										
Тема 7.	18	2	-	4	12	18	1	-	-	17
Тема 8.	18	1	-	2	15	9	1	-	2	6
Тема 9.	18	2	-	2	14	9	-	-	-	9
Разом за ЗМ 3	54	5	-	8	41	36	2	-	2	32
Індивідуальне завдання - контрольна робота										
Інд. завдання (ІЗ) Контрольна робота (КР)	-	-	-	-	-	18	-	-	-	18
Усього годин	-				-	18	-	-	-	18
Разом	108	17	-	34	57	108	6	-	8	94

5. Теми семінарських занять

Не передбачено.

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Змістовий модуль 1 Стандартна модель екологічного управління. Структура теоретико-методологічних основ екологічного управління. Методологія системно-екологічного підходу. Концепція Стратегії національної політики України до 2020 р.	12	2
2	Змістовий модуль 2 Органи загального та спеціального державного управління. Системи корпоративного екологічного управління. Європейського регламенту з екологічного управління та аудиту, міжнародні та національні стандарти серії ISO 14001 та ISO 14004.	14	4
3	Змістовий модуль 3 Всесвітня програма дій на XXI століття. Міжнародні організації і правові механізми співпраці щодо охорони довкілля і відновлення навколишнього середовища	8	2
Разом		34	8

7. Теми лабораторних занять

Не передбачено.

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Принципи і функції управління. Цілі управління. Техніка та технологія управління.	19	19
2	Організація служб охорони навколишнього середовища України. Система спостережень за станом навколишнього природного середовища України.	19	24
3	Управління екологічною діяльністю у країнах світу. Програма дій з охорони навколишнього природного середовища для країн Центральної та Східної Європи.	19	33
4	Інд. завдання (ІЗ) на тему «Організація управління в екологічній діяльності» (КР)	-	18
Разом		57	94

9. Індивідуальні завдання (ІЗ)

Тема контрольної роботи для заочної форми навчання „Організація управління в екологічній діяльності”.

Мета контрольної роботи – оволодіння і закріплення студентами денної та заочної форм навчання знання основних напрямів екологічної політики держави; стратегії природоохоронної діяльності, яка передбачає розробку і впровадження екологічного законодавства, втілення в життя економічного механізму природокористування; міжнародного досвіду управління в природоохоронній діяльності; міжнародній екологічній діяльності України та навичок самостійної роботи з основною та додатковою літературою.

Оформлюється контрольна робота на стандартних аркушах формату А4. За

першою титульною сторінкою, яка не нумерується, розміщується зміст роботи. Текстова частина роботи повинна обов'язково містити посилання на використані джерела, перелік яких надається в кінці роботи. Шрифт Times New Roman, розмір шрифту 12, міжрядковий інтервал 1,0. Обсяг роботи складає до 20 друкованих сторінок.

Позитивна оцінка за контрольну роботу ставиться у випадку обґрунтованої, повної відповіді та відповідного захисту контрольної роботи студентом. Захищена робота є допуском до заліку. Контрольна робота для заочної форми навчання розрахована на 18 годин за рахунок самостійної роботи.

10. Методи навчання

Словесні, наочні, практичні. Репродуктивні (пояснювально-ілюстративні). Рішення задач, конспектування лекцій, самостійна робота.

11. Методи контролю

Контрольні роботи. Тестування. Практична перевірка умінь і навичок. Розв'язання задач. Питання і задачі до заліку.

12. Розподіл балів, які отримують студенти денної форми навчання

Поточна атестація та самостійна робота								Підсумковий контроль (диф. залік)	Сума
ЗМ 1			ЗМ 2			ЗМ 3			
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8		
10	5	5	10	5	5	5	5	30%	100%
20			20			30			
70%									

Розподіл балів, які отримують студенти заочної форми навчання

Поточна атестація та самостійна робота									Підсумковий контроль (диф. залік)	Сума
ЗМ 1			ЗМ 2			ЗМ 3		ІЗ кр		
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8			
10	5	5	10	5	5	5	5	20	30%	100%
20			20			10				
70%										

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою		Оцінка за шкалою ЄКТС
	для екзамену, курсового проекту (роботи), практики, диф. заліку	для заліку	
90-100	відмінно	зараховано	A
82-89	добре		B
74-81			C
64-73	задовільно		D
60-63			E
35-59	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання	Fx
0-34	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	F

13. Методичне забезпечення

1. Конспект лекцій з дисципліни «Організація та управління в природоохоронній діяльності» для студентів за напрямом підготовки 6.040106 спеціальністю Екологія, охорона навколишнього середовища та збалансоване природокористування.
2. Методичні вказівки до виконання практичних занять і самостійної роботи з дисципліни «Організація та управління в природоохоронній діяльності» для студентів за напрямом підготовки 6.040106 спеціальністю Екологія, охорона навколишнього середовища та збалансоване природокористування.

14. Рекомендована література

Базова

1. Закон України «Про основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2020 року» від 21 грудня 2010 року № 2818-VI
2. Богаров, М. К. Наука управления: новый подход [Текст] / М. К. Богаров. – М. : Знание, 1990. – 64 с.
3. Водачек, Л. Стратегия управления инновациями на предприятии [Текст] : пер. с словацкого. – Б. : Л. Водачек, О. Вадачкова ; – М. : Экономика, 1989. – 167 с.
4. Шевчук, В. Я. Екологічне управління [Текст] : підручник / В. Я. Шевчук, Ю. М. Саталкін, Г. О. Білявський – К. : Либідь, 2004. – 432 с.
5. Максименко, Н. В. Організація управління в екологічній діяльності [Текст] : підручник / Н. В. Максименко, В. В. Задніпровський, О. М. Клименко. - 2- е вид. перероб. і доп. – Х. : ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2008. – 340 с.
6. Шевчук В. Я. Модернізація виробництва: системно – екологічний підхід: Посібник з екологічного менеджменту [Текст] : / учб. посібник / В. Я.

Шевчук, Ю. М. Саталкін, В. М. Навроцький – К. : СИМВОЛ-Т, 1997. – 245 с.

7. Экология города [Текст] : учебник / под ред. Ф. В. Стольберг. – К. : Либра, 2000. – 464 с.

Допоміжна

1. Збірник методичних рекомендацій про державний контроль за дотриманням вимог природоохоронного законодавства. – Чернівці: Зелена Буковина. 1996. – 248 с.
2. Законодавство України про участь громадян і їх об'єднань в охороні навколишнього середовища. Збірник/ Видання друге, доповнене – Київ, 2002. – 168 с.
3. Екологія і закон: Екологічне законодавство України. У 2-х кн. / Від. ред. В.І. Андрейцев. – К.: Юрніком інтер, 1997.

15. Інформаційні ресурси

1. Дистанційний курс Організація та управління в природоохоронній діяльності – Режим доступу <http://cdo.kname.edu.ua/course/view.php?id=603>
2. Офіційний сайт Верховної Ради України – Законодавча база <http://zakon.rada.gov.ua/>
3. Офіційний сайт Міністерства охорони навколишнього природного середовища України <http://menr.gov.ua>
4. Екологічні стандарти <http://normative.org.ua>; <http://minregionbud.gov.ua>
5. Статті про природні ресурси України <http://www.photoukraine.com>

Аркуш актуалізації

Робоча програма навчальної дисципліни Організація та управління в природоохоронній діяльності
за напрямом 6.040106 «Екологія, охорона навколишнього середовища та збалансоване природокористування»

на 201.../1... навч. рік переглянута та затверджена "Без змін"

Завідувач кафедри _____
(на якій розроблена робоча програма)

_____ (_____)
(підпис) (прізвище та ініціали)

“ _____ ” _____ 201 _ року

Зав. випускової кафедри _____
(за належністю напрямку / спеціальності)

_____ (_____)
(підпис) (прізвище та ініціали)

“ _____ ” _____ 201 _ року

Декан факультету _____
(за належністю напрямку / спеціальності)

М.П.

_____ (_____)
(підпис) (прізвище та ініціали)

“ _____ ” _____ 201 _ року

на 201.../1... навч. рік переглянута та затверджена "Без змін"

Завідувач кафедри _____
(на якій розроблена робоча програма)

_____ (_____)
(підпис) (прізвище та ініціали)

“ _____ ” _____ 201 _ року

Зав. випускової кафедри _____
(за належністю напрямку / спеціальності)

_____ (_____)
(підпис) (прізвище та ініціали)

“ _____ ” _____ 201 _ року

Декан факультету _____
(за належністю напрямку / спеціальності)

М.П.

_____ (_____)
(підпис) (прізвище та ініціали)

“ _____ ” _____ 201 _ року

на 201.../1... навч. рік переглянута та затверджена "Без змін"

Завідувач кафедри _____
(на якій розроблена робоча програма)

_____ (_____)
(підпис) (прізвище та ініціали)

“ _____ ” _____ 201 _ року

Зав. випускової кафедри _____
(за належністю напрямку / спеціальності)

_____ (_____)
(підпис) (прізвище та ініціали)

“ _____ ” _____ 201 _ року

Декан факультету _____
(за належністю напрямку / спеціальності)

М.П.

_____ (_____)
(підпис) (прізвище та ініціали)

“ _____ ” _____ 201 _ року